

Warszawa, dnia 03-06-2020 r.

MINISTER KLIMATU

DZM-WIZR.050.9.2020.PCI
1213422.3646921.2908898

**Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP**

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na interpelację nr 4757 z dnia 27 kwietnia 2020 r. Posła Aleksandra Miszalskiego oraz grupy posłów w sprawie zagrożenia wystąpienia zjawiska suszy w Polsce, przekazuję poniżej stosowne informacje oraz wyjaśnienia w zakresie kompetencji własnych oraz otrzymane z właściwych resortów.

1. Z jakim rodzajem zjawiska suszy, według prognoz rządu, może mierzyć się Polska w 2020 r.?

Opracowana przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (zwany dalej: „IMGW-PIB”) sezonowa prognoza warunków termiczno-opadowych i analiza rozwoju sytuacji hydrologicznej oraz agrometeorologicznej na terenie Polski dla okresu kwiecień-czerwiec 2020 roku pozwala zakładać, że podobnie jak w roku ubiegłym, możemy się mierzyć z niedoborami wody opadowej oraz pogłębianiem suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Ponadto, stan suszy występuje obecnie na większym obszarze kraju niż w analogicznym okresie w 2019 r., a zagrożenie suszą w prognozowanym terminie jest bardziej prawdopodobne niż w minionym roku.

Pragnę poinformować, że zgodnie ze scenariuszami zmian klimatu dla Polski opracowanymi w ramach projektu KLIMADA oraz „Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (zwanym dalej: „SPA 2020”), w kolejnych latach zjawisko suszy w Polsce się pogłębi, zaś średnie sumy opadów w rejonach niskich sum opadów ulegną dalszemu obniżeniu, natomiast w regionach z wysokimi opadami średnie sumy opadów w wielu przypadkach jeszcze wzrosną. Jednocześnie prognozuje się wzrost nierównomierności opadów w układzie geograficznym, przestrzennymi i czasowym, a także wzrost częstotliwości i intensywności opadów ekstremalnych.

2. Czy Polska jest dziś zagrożona wystąpieniem zjawiska suszy rolniczej?

Zgodnie z informacjami z Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (zwane dalej: „MGMiŻ”), susza rolnicza to okres, w którym wilgotność gleby nie jest dostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin oraz prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Porównania anomalii miesięcznych sum opadów atmosferycznych i średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza dla okresu listopad 2019 r. – styczeń 2020 r. względem okresu referencyjnego 1981-2010 w połączeniu z prognozą temperatur powietrza powyżej normy i niedoborze opadów atmosferycznych na miesiące (kwiecień-czerwiec 2020), wskazują na rozwój suszy rolniczej w bieżącym roku.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich* (Dz. U. z 2019 r. poz. 477) susza rolnicza występuje, gdy obliczone wartości Klimatycznego Bilansu Wodnego (zwanego dalej: „KBW”) dla gminy w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września danego roku, są niższe od wartości krytycznych KBW określonych w rozporządzeniu MRiRW w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych grup i gatunków roślin uprawnych i gleb. Wskaźniki klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, z podziałem na województwa, są ogłaszane w okresie od dnia 21 maja do dnia 20 października w terminie do 10 dni po zakończeniu sześciodekadowego okresu. Pierwszy tegoroczny raport będzie sporządzony na dzień 20 maja 2020 r. i obejmie okres sześciodekadowy od 20 marca do 20 maja br. Dopiero informacje z tego raportu wskażą, czy susza w pojęciu ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich występuje aktualnie na terenie Polski i jaki jest jej rzeczywisty zasięg. Jednak dotychczasowy przebieg pogody (bezsnieżna zima, niższe od średnich opady deszczu) wskazują, że zagrożenie suszą rolniczą w 2020 r. występuje. Z opracowań wykonanych na potrzeby opracowania Projektu *Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy* (zwanego dalej: „PPSS”) wynika, że ok. 38 % powierzchni kraju zajmują obszary bardzo lub silnie zagrożone suszą.

Przeprowadzone na potrzeby SPA2020 prognozy pokazują z kolei, że na skutek zwiększania się średniej temperatury w Polsce wydłuża się okres wegetacyjny. W latach 1971 – 2000 okres wegetacyjny w Polsce trwał 214 dni (średni dla całego kraju), natomiast zgodnie z prognozą w dekadach następujących po roku 2020 ma trwać nawet 230 dni, co spowoduje, że nastąpi przesunięcie zabiegów agrotechnicznych oraz zmiana produktywności upraw. Terytorialnie największe zmiany okresu wegetacji będą miały miejsce w północnej i północno – zachodniej części Polski. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Na podstawie tych tendencji prognozuje się wzrost strat w plonach w wyniku zagrożenia suszą rolniczą w dekadach następujących po roku 2020.

3. Czy Polska jest dziś zagrożona wystąpieniem zjawiska suszy hydrogeologicznej?

Jak podaje w swoim wkładzie MG MiŻŚ, susza hydrogeologiczna jest następstwem przedłużającej się suszy hydrologicznej. Od kilku już lat, z wyłączeniem pojedynczych wilgotnych miesięcy, utrzymuje się w Polsce niedobór opadów. Wpływa to na systematyczne zmniejszanie się zasobów wód powierzchniowych i pogarszanie się sytuacji hydrologicznej kraju.

Na początku kwietnia br., w połowie stacji wodowskazowych występowały niskie stany wód. Wskutek ciepłej i suchej jesieni, ciepłej zimy z małą ilością opadów, szczególnie w postaci śniegu oraz prognozowanych niekorzystnych warunków termiczno-opadowych susza hydrologiczna będzie się pogłębiać. IMGW-PIB przewiduje dalsze, stopniowe spadki stanów wód we wszystkich rzekach w Polsce. Obniżanie się zwierciadła wód podziemnych skutkować będzie suszą hydrogeologiczną.

4. Jakie działania podejmuje rząd w celu przeciwdziałania wystąpieniu zjawiska suszy w Polsce?

Ministerstwo Klimatu (wcześniej Ministerstwo Środowiska) od dawna podejmuje działania ukierunkowane na walkę ze zjawiskami ekstremalnymi, będącymi efektem zmian klimatu, w tym z suszą. Działania te prowadzone są dwutorowo – z jednej strony są to działania o charakterze strategicznym i legislacyjnym oraz podnoszące świadomość społeczną, a z drugiej polegające na wsparciu finansowym konkretnych inwestycji i rozwiązań, które zmniejszają lub niwelują negatywny wpływ zmian klimatu, a także poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych w kontekście zagrożenia suszą i jej skutkami, takich jak zwiększanie poziomu retencji miejskiej z wykorzystaniem zielono-niebieskiej infrastruktury czy też realizacja zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi.

Ministerstwo Klimatu przygotowało długookresowe dokumenty strategiczne, których skuteczną realizacją oraz podążaniem zgodnie z kierunkami w nich wskazanymi pozwoli przeciwdziałać skutkom suszy. W kontekście pojawiających się coraz częściej zjawisk ekstremalnych bardzo ważne są działania adaptacyjne, które służą zmniejszeniu podatności na zaistniałe lub prognozowane skutki zmian klimatu, w tym zagrożenia związane z wystąpieniem suszy.

Podstawą działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu jest konsekwentnie realizowany SPA2020. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo i różnorodność biologiczna, a także tereny zurbanizowane.

W dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030, które wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe oraz ich skutki, będące pochodnymi zmian klimatycznych, takie jak susza. Zgodnie ze SPA2020 Polska jest krajem o stosunkowo małych zasobach wodnych, a efektywność ich użytkowania jest niska.

W SPA 2020 wskazano kierunki działań w kontekście mitygacji zjawiska suszy i są to głównie działania związane ze zwiększaniem lesistości kraju, zwiększaniem retencji zasobów wodnych, w tym małej retencji, a także inwestycje w systemy zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi.

Ponadto, Ministerstwo Klimatu opracowało dokument pn. „*Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej*” (zwany też dalej: „PEP 2030”), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. Polityka ekologiczna państwa przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania planów adaptacji do zmian klimatu dla obszarów zurbanizowanych, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradel oraz realizacji inwestycji mających na celu ochronę wybrzeża, połączonych z renaturyzacją wybranych fragmentów wybrzeża, a także na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenach zurbanizowanych. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez rozwój różnych form retencji, w tym związanej z zielenią, a także poprzez ograniczenie zajmowania gruntów i zasklepienia gleby.

W celu zwiększenia odporności miast na zmiany klimatu, Ministerstwo Klimatu zrealizowało w latach 2017 – 2019 wspólnie z największymi miastami w Polsce projekt pn. „*Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców*” (zwany też dalej: „MPA”) współfinansowany ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POiŚ) 2014-2020. W wyniku realizacji projektu miasta otrzymały dokumenty zawierające diagnozę zagrożeń klimatycznych i dokonały wyboru sektorów, które są najbardziej wrażliwe na czynniki klimatyczne. Każde z 44 miast wskazało sektor gospodarki wodnej jako najbardziej podatny na zagrożenia klimatyczne. Diagnoza zagrożeń oraz analiza ryzyka klimatycznego w poszczególnych miastach partnerskich projektu MPA, była podstawą do opracowania i wyboru działań adaptacyjnych, stanowiących zasadniczy element planów. Każdy plan adaptacji zawiera pakiet działań o charakterze inwestycyjnym z zakresu szarej, zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz tzw. działań miękkich i informacyjnych, działań zapobiegawczych lub naprawczych z uwzględnieniem powiązań funkcjonalnych istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu. Ponadto w MPA określone zostały koszty proponowanych działań adaptacyjnych wraz z potencjalnymi źródłami finansowania dla każdego z miast.

Z MPA wynika, że jednym z podstawowych działań zwiększających odporność miast oraz przystosowujących miasta do prognozowanych zmian klimatu w zakresie gospodarki wodnej, będącej z jednej strony sektorem bardzo wrażliwym na zjawisko suszy, a z drugiej docelowym obszarem działań zapobiegających lub niwelujących to zjawisko, jest budowa zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury. Zadaniem ww. systemów z udziałem rozwiązań opartych na przyrodzie jest zatrzymanie oraz spowolnienie odpływu wód deszczowych, a także ich retencjonowanie i lokalne wykorzystanie, co jest działaniem zapobiegającym i przeciwdziałającym suszy. Dzięki zastosowaniu ww. systemów woda deszczowa pozostaje w zlewni, co zwiększa stan jej lokalnych zasobów oraz może być wykorzystywana na różne cele w okresach bezopadowych. Ponadto budowa ww. systemów pozwala na ograniczenie skutków oraz zapobieganie powodziom miejskim, podtopieniom i zalaniom. Inwestycje z zakresu niebiesko-zielonej infrastruktury przyczynią się także do ograniczenia zjawiska miejskiej wyspy ciepła, identyfikowanej we wszystkich miastach jako znaczące zagrożenie oraz podniosą komfort życia mieszkańców, dodatkowo pełniąc szereg funkcji o charakterze społecznym i rekreacyjnym.

W celu ochrony terenów zurbanizowanych przed zjawiskiem suszy oraz przeciwdziałania i zapobiegania podtopieniom i powodziom miejskim, Ministerstwo Klimatu zapewniło możliwość uzyskania dofinansowania przez jednostki samorządu terytorialnego na działania związane ze zrównoważonym gospodarowaniem wodami opadowymi na terenach miejskich w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – działanie 2.1. typ 5 pn. „Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich”. Jedną z ważniejszych funkcji takich systemów zrównoważonych jest zatrzymanie, retencjonowanie oraz wykorzystanie wód opadowych w miejscu ich powstania, w szczególności za pomocą metod naturalnych. Dotychczas w ramach tego typu projektów zostały zakończone 4 nabory wniosków, w wyniku których podpisano 44 umowy o dofinansowanie z beneficjentami (jednostki samorządu terytorialnego, ich związki oraz gminne jednostki organizacyjne) na kwotę ok. 1 miliarda złotych. W czerwcu tego roku, zostanie ogłoszony kolejny nabór w tym typie projektów z alokacją wynoszącą 60 milionów złotych.

W ramach nowej perspektywy finansowej UE po roku 2020, planuje się kontynuowanie wsparcia dla projektów z zakresu zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi, a także wsparcie działań w obszarze zielono-niebieskiej infrastruktury w jednostkach samorządu terytorialnego.

Należy także wskazać, że Ministerstwo Klimatu aktualnie wspiera realizację przez jednostki samorządu terytorialnego działań dotyczących retencjonowania wód opadowych z wykorzystaniem zielononiebieskiej infrastruktury w ramach nowej edycji Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021. Konkursy na te działania w ramach Mechanizmu Finansowego, zostały ogłoszone w marcu br. i są obecnie w toku.

W związku z obecną w Polsce suszą oraz związanym z tym zagrożeniem niedoborem wody Ministerstwo Klimatu dostrzega konieczność dalszego intensyfikowania działań mających na celu zwiększenie odporności na powyższe zdarzenia i ich skutki, co oznacza zarówno zwiększenie aktywności w zakresie planowania działań adaptacyjnych, a także przeznaczenie coraz większych nakładów finansowych na te działania. W tym kontekście należy także wspomnieć o zapoczątkowanej w marcu br. przez Ministerstwo Klimatu inicjatywie pn. „Miasto z Klimatem”, która ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wsparcie miast w transformacji w miasta przyjazne i neutralne klimatycznie, w tym w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy poprzez rozwój retencji wód opadowych przy wykorzystaniu zielono-niebieskiej infrastruktury. W ramach tej inicjatywy uruchamiane są nowe oraz dostosowywane istniejące instrumenty finansowe (m.in. środki NFOŚiGW) mające na celu wsparcie projektów i działań dotyczących m.in. retencji wody w miastach. Jednym z takich instrumentów jest Program Priorytetowy NFOŚiGW pn. „Adaptacja do zmian klimatu oraz

ograniczanie skutków zagrożeń środowiska”, w ramach którego od 2019 r. prowadzony jest ciągły nabór wniosków (środki w ramach projektów mogą być wydatkowane do końca 2025 r.). Celem programu jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu (w tym suszy) i zagrożeń naturalnych (m.in. zgodnie z kierunkami działań zapisanymi w SPA2020) oraz poważnych awarii, usprawnienie usuwania ich skutków oraz wzmocnienie wybranych elementów zarządzania środowiskiem. Budżet na realizację celu programu wynosi do 553 013 tys. zł, w tym dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 103 153 tys. zł. Dofinansowaniu podlegają działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu w miastach, w tym m.in. zielono-niebieska infrastruktura, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa, zwiększanie retencji w ekosystemach, a także usuwanie skutków awarii i zagrożeń środowiska wynikających ze zmian klimatu i ich skutków. Część alokacji w wysokości 10 milionów złotych w ramach omawianego programu, zostanie przeznaczona na ww. konkurs dla miast realizowany w ramach projektu „Miasto z klimatem”.

Warto w tym miejscu dodać, że Ministerstwo Klimatu opracowało również wytyczne dla inwestorów pn. „Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe”, w którym zawarto wskazówki, w jaki sposób projektować, realizować i eksploatować infrastrukturę, aby zapewnić odporność na zmiany klimatu i minimalizować koszty związane z ze zmianami klimatu, w tym ewentualne straty.

Mając na uwadze narastający problem suszy oraz niedoborów wody na obszarze kraju, MGIŻS podejmuje działania mające na celu ochronę i zwiększenie dostępnych zasobów wodnych. Zostały opracowane i są wdrażane programy, które zabezpieczą Polskę przed skutkami suszy.

Są to działania krótkoterminowe jednoroczne, średnioterminowe do 2027 roku i długoterminowe do 2050 roku. Działania są realizowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” (zwane dalej: „PGW WP”) oraz służby: hydrologiczno-meteorologiczną oraz hydrogeologiczną.

PGW WP wdrażają kompleksowe działania mające na celu minimalizowanie negatywnych skutków niedoborów wody. Natomiast służby monitorują i prognozują stan zagrożenia suszą atmosferyczną, hydrologiczną, hydrogeologiczną i rolniczą.

Długoterminowe kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej oraz przeciwdziałania skutkom suszy zaprezentowane są w projekcie *Planu przeciwdziałania skutkom suszy*. Plan zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne* zawiera:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Obecnie PPSS opracowywany jest na okres od 2021 do 2027 r. Źródłem finansowania realizowanego projektu jest: II oś priorytetowa Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – priorytet: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.

Opracowywany PPSS zostanie przyjęty rozporządzeniem ministra właściwego ds. gospodarki wodnej w drugiej połowie 2020 r. Jest to pierwszy dokument ogólnokrajowy podejmujący temat minimalizowania skutków suszy. Rolą *Planu* jest wskazanie działań, które ograniczą negatywny wpływ tego zjawiska na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. PPSS wraz z planami gospodarowania wodami, planami zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planami utrzymania wód, ma się przyczynić do poprawy stanu gospodarki wodnej w Polsce. Celem PPSS jest programowanie i koordynowanie działań dla przeciwdziałania skutkom suszy, a tym samym zapewnienie odpowiedniej ilości wód użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Integralną częścią PPSS jest analiza możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji oraz załączniki, w których zawarto informacje o planowanych działaniach, zarówno inwestycyjnych, formalnych jak i edukacyjnych. Są tam m.in. działania dotyczące dużej retencji, jak budowa wielofunkcyjnych zbiorników wodnych, małej retencji związanej z utrzymaniem bioróżnorodności ekosystemów wodnych poprzez odbudowę urządzeń małej retencji wodnej, zwiększania naturalnej retencji, opracowania i wdrażanie dobrych praktyk przeciwdziałania skutkom suszy.

Do 15 lutego 2020 r. trwały konsultacje społeczne projektu PPSS. W tym czasie zgłoszonych zostało ponad 800 uwag i wniosków. Z tego ponad połowa dotyczyła uwag oraz wniosków w zakresie zadań inwestycyjnych. Obecnie trwa procedura analizy zgłoszonych uwag i opracowywanie zaktualizowanej wersji dokumentu, uwzględniającego zgłoszone propozycje. W najbliższym czasie na stronach internetowych MG MiŻŚ oraz PGW WP zostanie upubliczniony PPSS wraz z tabelą prezentującą sposób rozpatrzenia uwag i wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych. Kolejnymi działaniami będzie opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko projektu PPSS wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych projektu prognozy i projektu Planu. Szczegóły dot. projektu PPSS oraz przeprowadzonych konsultacji można znaleźć na stronie: www.stopsuszy.pl.

Ponadto, MG MiŻŚ we współpracy z partnerami z sektora rządowego i świata nauki opracowuje „Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (zwany dalej: „PPNW”), pierwotna nazwa: *Program rozwoju retencji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*. Ideą tego projektu jest intensyfikacja działań, których realizacja zwiększy stopień retencji wody w naszym kraju, gdyż jedynie poprzez świadome gospodarowanie wodami możliwe jest przeciwstawienie się skutkom zmian klimatycznych. Będzie to pierwszy dokument o charakterze strategicznym kompleksowo omawiający możliwości i niezbędne kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej. Program ten będzie komplementarny względem pozostałych dokumentów planistycznych z zakresu gospodarki wodnej m.in. planów gospodarowania wodami, planów zarządzania ryzykiem powodziowym, planów przeciwdziałania skutkom suszy, a działania w nim zawarte będą uzupełniały zadania wynikające z tych dokumentów. Działania wskazane w Programie uwzględniać będą wszystkie rodzaje retencji wód powierzchniowych wyróżniane ze względu na skalę – dużą, małą i mikro retencję oraz rodzaj retencji – naturalną i sztuczną. Dnia 10 września 2019 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Założeń do Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030”. Obecnie w MG MiŻŚ trwają prace mające na celu opracowanie samego Programu, m.in. podjęto działania służące zapewnieniu środków finansowych na opracowanie dokumentu oraz rozpoczęto wewnętrzne prace przygotowawcze. Opracowanie dokumentu będzie finansowane z POIiŚ 2014-2020, działanie 2.1. „Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska”, typ projektu: 2.1.1.: „Opracowanie i aktualizacja dokumentów strategicznych/planistycznych”. Rozpoczęcie procedury udzielenia zamówień publicznych przez MG MiŻŚ w zakresie opracowania PPNW oraz przeprowadzenia działań towarzyszących planowane jest w II kwartale b.r. Przyjęcie PPNW na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 planowane jest w 2021 r. W ramach przeciwdziałania skutkom suszy PGW WP, podejmują również poniższe działania wpisujące się w strategię krótko i średniookresową.

Na realizację zadań w ramach „Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną” na 2020 rok zaplanowane i zabezpieczone zostały środki w wysokości 380 mln zł. Środki te pozwolą na wykonanie w sumie ponad 4 tys. zadań na terenie całego kraju, w których poza typowymi zadaniami eksploatacyjno-utrzymawczymi obiektów i urządzeń wodnych znajdują się m.in. remonty budowli piętrzących takich

jak jazy, zastawki czy groble, utrzymywanie i eksploatacja stacji pomp i pompowni odwadniająco – nawadniających, uszczelnianie zapór zbiorników retencyjnych, odmulanie zbiorników retencyjnych, mających m.in. wpływ na ograniczanie skutków suszy. Są to w zdecydowanej większości działania jednoroczne, które zostaną rozpoczęte i zakończone w 2020 r. Poza wskazanymi zadaniami realizowana jest systematyczna aktualizacja instrukcji gospodarowania wodami dla obiektów piętrzących wodę w celu dostosowania ich do aktualnych potrzeb i trwającej kolejny rok z rzędu suszy.

Obok działań utrzymaniowych realizowane są również zadania w ramach „Programu planowanych inwestycji w gospodarce wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie”. Są to zadania na ogół wieloletnie i obejmują wszystkie inwestycje realizowane i planowane do wykonania w gospodarce wodnej. Łącznie w Planie jest 821 zadań inwestycyjnych, na łączną kwotę 66 485 mln zł. Są one finansowane z różnych źródeł, m.in. ze środków Unii Europejskiej (zwanej dalej: „UE”) przyznanych w ramach Programów Operacyjnych w tym: Programu Infrastruktura i Środowisko oraz Programów Regionalnych, ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacji gmin, pożyczek oraz środków własnych PGW WP. W roku 2020 realizowanych jest 252 zadania, których wartość wynosi 1,68 mld zł. Jako przykłady sztandarowych inwestycji PGW WP mających na celu m.in. przeciwdziałanie skutkom suszy są budowa zbiorników Wielowieś Klasztorna i Kąty Myscowa oraz budowa stopnia wodnego Siarzewo.

Ponadto PGW WP podejmuje opisane poniżej działania doraźne. Od lutego 2020 r. Zarządy Zlewni przystąpiły do ograniczania odpływu wody na ciekach przy pomocy zastawek lub zamknięć na istniejących małych obiektach piętrzących, poprzez przekazane im przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (zwany dalej: „KZGW”) wytyczne, obejmujące:

- Zamykanie istniejących budowli piętrzących w terminie zależnym od aktualnych warunków hydrologiczno – meteorologicznych – w normalnych warunkach byłby to okres po spływie wód wielkich z topniejącej pokrywy śnieżnej, aktualnie przystąpiono do zamykania budowli najszybciej jak tylko jest to możliwe (w górnych odcinkach cieków nizinnych nawet z początkiem marca). Wczesne zamknięcie budowli piętrzących zmniejszy natężenie funkcji drenującej koryt cieków naturalnych i związanych z nimi funkcjonalnie systemów rowów melioracyjnych, co pozwoli na łatwiejsze utrzymywanie wyższego poziomu wód gruntowych (szczególnie istotne na przyległych gruntach organicznych). Zamykane są wszystkie możliwe do zamknięcia budowle piętrzące, jeśli nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ludzi, czy mienia.
- Utrzymywanie poziomu wody przed budowlą na rzędnej normalnego piętrzenia (NPP) przy stanach wody w rzece niskich i średnich przez cały okres wegetacyjny, a w razie potrzeby wydłużenie tego okresu do połowy listopada.
- Obniżanie poziomu piętrzenia w okresie sianokosów i konserwacji koryta cieku. Ze względu na suszę niedopuszczanie do całkowitego otwierania budowli, a jedynie obniżanie poziomu piętrzenia na czas prowadzenia prac utrzymaniowych i sianokosów na przyległych użytkach zielonych.
- Kontrole poziomu piętrzenia w celu dostosowania go do aktualnych warunków hydrologiczno – meteorologicznych z całkowitym otwieraniem budowli na okres przepływu wód wielkich np. po letnich ulewach.
- Stałą kontrolę drożności budowli z bieżącym usuwaniem zatorów z gałęzi, skoszonych roślinności, itd.
- Stałe utrzymywanie poniżej budowli przepływu minimum nienaruszalnego – jeśli jest to możliwe ze względów hydrologiczno - meteorologicznych.
- Otwieranie budowli w okresie jesiennym w terminie zależnym od aktualnych potrzeb (październik - listopad).

- Wykonywanie bieżących napraw i remontów w miarę możliwości po zakończeniu piętrzenia.

Tylko na obszarze Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu dzięki bezinwestycyjnym działaniom udało się zatrzymać w korytach małych cieków dodatkowo 17 028 tys. m³ wody. Przewidywane są w najbliższym czasie prace remontowe i przebudowy istniejących małych urządzeń piętrzących celem umożliwienia retencjonowania wody na obszarze całego kraju. W planie jest również dokonywanie zmian w obowiązujących pozwoleniach wodnoprawnych urządzeń piętrzących, aby w bardziej skuteczny sposób móc reagować na sytuację hydrologiczną w kraju z położeniem nacisku na łagodzenie skutków suszy.

Sterowanie poziomem wód w korytach rzek i kanałów na odcinkach połączonych z systemem rowów melioracyjnych umożliwi napełnienie wodą rowów melioracyjnych na okres suszy. Woda jest zatrzymywana w systemach rowów przez urządzenia wodne, np. przepusto-zastawki. Dzięki tym działaniom woda wypełnia odcinkowo koryta rzek, a na pobliskich terenach podnosi się poziom wód gruntowych. Zatrzymanie wody w górnych partiach zlewni zapobiegnie nadmiernemu spływowi z gruntów rolniczych i leśnych, co ma kluczowe znaczenie w zmniejszaniu kosztów związanych z wypłatami rekompensat spowodowanych skutkami suszy rolniczej.

W ramach „Programu Kształtowania Zasobów Wodnych” (zwanego dalej: „PKZW”) przywrócona zostanie dwufunkcyjna rola urządzeń melioracyjnych, która zapewni odprowadzanie wód z pól i użytków rolnych w czasie opadów, ale również retencję wód w okresach suszy. Jednocześnie na przyrębskich odcinkach rowów zbiorczych, odprowadzających wody z obiektów melioracyjnych do cieków, będzie wprowadzana roślinność ekotonowa, tworząca strefy buforowe wzdłuż rzek i rowów, wspomagająca naturalną retencję wód, bioróżnorodność oraz redukująca spływ biogenów do wód. To kompleksowe podejście do gospodarowania wodami, łączące aspekt gospodarczy i środowiskowy w przeciwdziałaniu skutkom suszy rolniczej. Z uwagi na zwiększające się zagrożenie suszą pracownicy PGW WP podjęli działania w terenie, mające na celu poprawę retencji wód w rzekach przy pomocy zastawek lub zamknięć na istniejących małych obiektach piętrzących. Poprzez system zastawek oraz jazów, na małych urządzeniach wodnych zostanie uzyskany efekt zatrzymywania wody w zlewni na terenach rolniczych.

PGW Wody Polskie na poziomie poszczególnych zarządów zlewni zidentyfikowały zadania na małych rzekach i ciekach, których realizacja przyniesie natychmiastowy efekt retencyjny, zasilający w wodę głównie obszary wykorzystywane na potrzeby produkcji rolnej. Planowane efekty to budowa, odbudowa lub remont 627 urządzeń wodnych (jazów, zastawek, mniczków itp.), których efektem będzie możliwość dodatkowego zmagazynowania 32,4 mln m³ na obszarze 30 – 40 tys. ha gruntów, w skali kraju. Całość planu obejmuje 55 działań inwestycyjnych i 85 działań utrzymaniowych w liczbie 140 zadań na łączną kwotę ok. 157 mln zł w perspektywie realizacji do 3 lat (lata 2020-2022). W roku 2020 do realizacji planowane są zadania na kwotę ok. 60 mln zł, które przyniosą pierwsze efekty retencyjne (ok. 3,2 mln m³).

Tylko działania kompleksowe, łączące elementy retencji naturalnej i sztucznej oraz działania techniczne i nietechniczne będą skuteczną odpowiedzią na problem suszy w Polsce. Więcej na temat podejmowanych w najbliższym czasie przez PGW WP działań można znaleźć na stronie: <https://wody.gov.pl/mala-retencja/retencja-korytowa>

Ponadto w 2020 r. w MG MiŻŚ, zaplanowano opracowanie „Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi”. Głównym celem Programu jest określenie działań i potrzeb inwestycyjnych związanych z koniecznością wypełnienia zobowiązań wynikających z wejścia w życie nowej Dyrektywy w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Program ten określi potrzeby inwestycyjne w skali kraju w zakresie budowy,

rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej oraz inwestycje w doposażenie infrastruktury laboratoriów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także wsparcie dla podmiotów w zakresie prowadzenia obowiązkowej oceny ryzyka dla dostaw wody. Koszt opracowania programu, finansowanego z POiŚ, wynosi 1,2 mln zł.

Szczególnym elementem walki z suszą jest kwestia jej monitorowania. W ostatnim czasie uruchomiono serwis *Stop suszy! 2020*, w którym każdy zainteresowany będzie mógł znaleźć aktualne informacje na temat suszy w Polsce. Serwis stworzony został przy współpracy Wód Polskich z MGMiŻŚ oraz IMGW-PIB, w postaci podstrony jest dostępny na http://stopsuszy.pl/stop_suszy_2020/ oraz <http://stopsuszy.imgw.pl/>

Poza powyższym IMGW-PIB wprowadziło od 1 maja br. nowy typ bezstopniowego ostrzeżenia hydrologicznego – ostrzeżenie przed suszą hydrologiczną. Ostrzeżenia publikowane będą od 1 maja do 31 października w serwisach IMGW-PIB – serwis pogodowy, Twitter, Facebook i pocztą elektroniczną do wybranych odbiorców. Otrzymywać je będą również administracja samorządowa i wybrane służby operacyjne.

Uwzględniając potrzebę zapobiegania suszy w 2019 r. MRiRW wprowadziło zmiany w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – w poddziałaniu „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych”, w ramach operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Rolnicy, którzy chcą zabezpieczyć swoje uprawy przed skutkami suszy, mogą ubiegać się w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (zwanej dalej: „ARMiR”) o pomoc na inwestycje w nawadnianie gospodarstwa, polegające na:

- modernizacji istniejących systemów nawadniających,
- wykonaniu nowego nawodnienia,
- wykonaniu ujęcia wodnego z wód podziemnych lub powierzchniowych.

Rolnicy mogą sfinansować z tego programu m.in.:

- wykonanie ujęć wody na potrzeby nawadniania,
- zakup maszyn i urządzeń do poboru, magazynowania, uzdatniania, odzyskiwania lub rozprowadzania wody,
- instalacje nawadniające i systemy do sterowania nawadnianiem.

Na ten obszar wsparcia przeznaczono 100 mln euro.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi nie może przekroczyć 100 tys. zł, przy czym pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 15 tys. zł. Pomoc polega na refundacji do 50%, poniesionych przez beneficjenta kosztów kwalifikowalnych operacji (lub do 60% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku operacji realizowanej przez młodego rolnika).

Od 21 lutego br. trwa nabór wniosków o przyznanie pomocy. Z uwagi na utrudnienia spowodowane rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 termin naboru wniosków, który miał się zakończyć w dniu 20 kwietnia 2020 r., został wydłużony o trzy miesiące tj. do 20 lipca 2020 r. Kolejne nabory wniosków planowane są w październiku 2020 r. oraz w styczniu 2021 r.

W 2019 r. podjęto wyprzedzające działania mające na celu uproszczenie procedur związanych z wykonaniem najmniejszych zbiorników, których realizacja nie wpływa negatywnie na środowisko:

- w wyniku zmian ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - *Prawo wodne* (Dz. U. z 2020 r. poz. 310), w uproszczonej formule, tj. na podstawie zgłoszenia wodnoprawnego, można wykonywać stawy o powierzchni do 1000 m² i głębokości do 3 m (dotychczas było to do 500 m² i głębokości do 2 m),
- w wyniku zmian ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 z późn.zm.) zniesiono wymóg uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę oraz zgłoszenia budowy

stawów i zbiorników wodnych o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m² i głębokości nieprzekraczającej 3 m.

Wymienione ułatwienia będą służyły rozwojowi małej retencji wodnej, co zmniejszy odpływ wód powierzchniowych i umożliwi wykorzystanie zgromadzonej wody do łagodzenia skutków susz.

5. Jakie działania podejmuje rząd w celu przeciwdziałania zwiększaniu spływu powierzchniowego opadów atmosferycznych?

Działania Ministra Klimatu w tym zakresie zostały opisane w odpowiedzi na pytanie 4.

Z kolei, działania MGMiŻŚ w ramach przeciwdziałania zwiększaniu spływu powierzchniowego wpisują się w założenia opisanych powyżej dokumentów. Dzięki inwestycjom w retencję wód w ramach PPSS i PPNW, poziom krajowej retencji wód do roku 2030, z aktualnego 6,5%, ma wzrosnąć do 15% średniego rocznego odpływu.

6. Jakie działania podejmuje rząd w celu przeciwdziałania zmniejszaniu zdolności retencyjnych wód, w tym przede wszystkim odlesianiu?

Zgodnie z informacjami z MGMiŻŚ, w „Założeniach do programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” są uwzględnione m.in. następujące działania: renaturyzacja ekosystemów mokradłowych, renaturyzacja rzek, realizacja i odtwarzanie obiektów małej retencji i mikroretencji na terenach leśnych i rolniczych, zalesianie, zadrzewianie oraz przebudowa drzewostanów, promowanie i wdrażanie zabiegów agrotechnicznych zwiększających retencję glebową, realizacja nowych oraz przebudowa istniejących systemów melioracyjnych w celu zapewnienia funkcji nawadniająco-odwadniającego czy też działania informacyjne, edukacyjne i konsultacyjne skierowane do organizacji pozarządowych, administracji samorządowej oraz ogółu społeczeństwa (szkolenia, warsztaty, publikacja zawierająca dobre praktyki w zakresie zwiększania retencji oraz w odniesieniu racjonalnego zarządzania wodą w gospodarstwie).

Ponadto, zakończono realizację zadania pn.: „Opracowanie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych”, wykonanego na zlecenie PGW WP. Głównym celem przedmiotowej pracy było zaproponowanie Obszarów Wymagających Renaturyzacji oraz Obszarów Priorytetowych, w których działania renaturyzacyjne powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności, biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe i ekonomiczne. Każdej jednolitej części wód powierzchniowych, która została zaliczona do tych obszarów, przypisano potencjalne zestawy działań renaturyzacyjnych.

Opracowany dokument ma charakter kierunkowy, a finalne decyzje w zakresie planowanych do realizacji działań renaturyzacyjnych oraz harmonogramu ich wdrażania zostaną podjęte na etapie opracowywania drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami i zawartego w nich programu działań. Ponadto należy podkreślić, że w wyniku przedmiotowej pracy powstał również dokument wspomagający wdrażanie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych, którym jest „Podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych”, stanowiący kompendium wiedzy nt. renaturyzacji rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych. Obecnie dokument jest poddawany wewnętrznej analizie, po zakończeniu której zostanie udostępniony na stronie internetowej PGW Wody Polskie i docelowo rekomendowany do stosowania przez jednostki PGW WP.

Zgodnie z informacjami z MRiRW, od 2004 r. w ramach poszczególnych Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich wdrażane jest działanie zalesieniowe, w ramach którego zalesiono dotychczas ok. 80 tyś ha, przyczyniając się do realizacji Krajowego Programem Zwiększania Lesistości, w którym założono zwiększenie lesistości Polski do poziomu 30% w 2020 r. oraz do 33% w 2050 r.

Z kolei Ministerstwo Klimatu wdraża różne formy wsparcia finansowego, które zostały już opisane w odpowiedzi na pytanie nr 4.

7. Jakie działania podjął rząd w celu zwiększenia ilości obiektów małej retencji w Polsce?

Mała retencja to zestaw różnorodnych działań przynoszących wymierne korzyści dla społeczeństwa i przyrody tj. budowa niewielkich zbiorników, oczek wodnych i stawów, zadrzewianie, renaturyzacja małych rzek oraz ochrona terenów podmokłych. PGW WP realizuje i wspiera wiele działań lokalnych w tym zakresie. Przykładowo, w ramach bioretencji, na Lubelszczyźnie realizowany jest projekt o nazwie: „Przygotowanie i utrzymywanie łąk kwietnych w dolinie rzeki Bystrzycy”. Celem projektu jest utrzymanie bioróżnorodności dolin rzecznych – łąk, które są niezwykle istotne dla małej i mikroretencji. Ponadto, wiele bieżących działań inwestycyjnych i utrzymaniowych PGW WP wskazanych w pkt. 4 przyczynia się do zwiększenia retencji. Nawet modyfikacja prac utrzymaniowych prowadzonych przez PGW WP jest jednym z takich działań, które zwiększa retencję np. ograniczenie koszenia, w miejscach gdzie jest to możliwe i nie stanowi zagrożenia. Ponadto PGW WP na swojej stronie – <https://wody.gov.pl/mala-retencja/na-czym-polega-mala-retencja>, edukuje i informuje, jak każdy z nas może dbać o zwiększenie zasobów wodnych w małej, lokalnej skali.

W celu wspomaganiania małej retencji na terenach wiejskich i miejskich, zostały uruchomione trzy programy krajowe:

- Wspomniane wcześniej - Miasto z Klimatem – „zielono-niebieska infrastruktura” – to konkurs dla samorządów, organizowany przez Ministerstwo Klimatu i NFOŚiGW. Celem jest dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu zagospodarowania wód opadowych i kształtowania zieleni miejskiej.
- Modernizacja gospodarstw rolnych – obszar nawadniania w gospodarstwie – program dopłat do nawodnień dla gospodarstw rolnych realizowany przez ARMiR, dzięki któremu właściciele gospodarstw mogą sfinansować m.in. budowę studni i zbiorników oraz zakup maszyn i urządzeń do poboru, magazynowania, uzdatniania, odzyskiwania lub rozprowadzania wody, instalacji nawadniających i systemów do sterowania nawadnianiem.
- Retencja korytowa - Program kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych – realizowany przez PGW Wody Polskie, jest działaniem międzyresortowym, realizowanym wraz z MG MiZŚ, MRiRW oraz z samorządami i spółkami wodnymi skupiającymi rolników. Ma objąć 16 województw w Polsce. Celem jest przywrócenie dwufunkcyjności urządzeń melioracyjnych, co zapewni retencję wód na użytkach rolnych w okresach suszy.

8. Czy w związku z zagrożeniem wystąpienia zjawiska suszy rząd planuje wsparcie Straży Pożarnej dodatkowymi środkami z budżetu państwa w celu przygotowania jej na zwalczanie towarzyszącego suszom zjawiska pożarów lasów?

Zgodnie z informacją przekazaną przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1499, z późn. zm.) wskazują, że do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej (zwanej dalej: „PSP”) należy m.in: rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń, organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń oraz wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze. Zadania te PSP realizuje w ramach środków budżetowych otrzymywanych co roku z części 42 - *Sprawy wewnętrzne* oraz 85 - *Budżety wojewodów*. Ponadto, z części 42 budżetu są dotowane bezpośrednio zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej, realizowane przez jednostki ochotniczych i zakładowych straży pożarnych, w tym jednostki włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (zwanego dalej: „ksrg”).

W 2020 roku nakłady na system ochrony przeciwpożarowej w Polsce zostały zwiększone głównie z tytułu realizacji „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa na lata 2017- 2020” (zwanego dalej: „Programem modernizacji”), co

pozytywnie wpłynęło na wzrost potencjału operacyjnego PSP i ochotniczych straży pożarnych (zwanych dalej: „OSP”), w tym również na realizację zadań w zakresie zapobiegania i walki z pożarami lasów.

W ramach „Programu modernizacji” PSP oraz OSP otrzymały następujące - dodatkowe środki finansowe:

- w części 42 - *Sprawy wewnętrzne*:
  - zwiększono dotacje dla OSP o 6.800 tys. zł,
  - zwiększono dotacje dla jednostek OSP włączonych do ksrq o 13.790 tys. zł.

Powyższe środki są przeznaczone na zakupy:

- sprzętu transportowego, tj. samochodów ratowniczo-gaśniczych,
- sprzętu uzbrojenia i techniki specjalnej, w tym m.in.: węży, motopomp pożarniczych, wentylatorów oddymiających, agregatów prądotwórczych, specjalistycznych narzędzi, w tym hydraulicznych, przenośnych zbiorników na wodę, kurtyn wodnych oraz generatorów piany,
- sprzętu informatyki i łączności, w tym m.in.: radiotelefonów, megafonów oraz zestawów podhełmowych do radiotelefonów,
- wyposażenia osobistego i ochronnego funkcjonariuszy, w tym m.in.: ubrań specjalnych, hełmów strażackich, aparatów powietrznych oraz butli do aparatów, kompletów skafandrów ratowniczych, rękawic, kamizelek asekuracyjnych z uprzężą i sygnalizatorem świetlnym oraz ubrań ochrony przeciwchemicznej.
- w części 85 - *Budżety wojewodów* zwiększono wydatki o kwotę 39.400 tys. zł.

W ramach dodatkowych środków zostaną sfinansowane zakupy:

- sprzętu informatyki i łączności, w tym m.in.: zasilaczy awaryjnych UPS, klimatyzatorów do serwerowni, przełączników sieciowych, serwerów, dysków twardych, licencji, radiotelefonów, central telefonicznych oraz rejestratorów rozmów,
- wyposażenia osobistego i ochronnego funkcjonariuszy, tj. ubrań specjalnych.

Ze środków pochodzących z Programu modernizacji będą finansowane w 2020 roku również inwestycje budowlane PSP, w tym przede wszystkim budowa strażnic, modernizacja i rozbudowa budynków komend miejskich i powiatowych (na ten cel zaplanowano z rezerwy celowej w 2020 r. - 36 mln zł).

Poza środkami pochodzącymi z Programu modernizacji budżet PSP w części 42 - *Sprawy wewnętrzne* został zwiększony także o środki pochodzące z rezerwy celowej poz. 4 - *Przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych*, w tym 40 mln zł na dofinansowanie zakupu pojazdów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek ochotniczych straży pożarnych - o kwotę 40.000 tys. zł na zakup 125 sztuk sprzętu transportowego, w tym: 104 średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych, 19 ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych oraz 2 lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych.

Łącznie do systemu ochrony przeciwpożarowej do końca kwietnia 2020 roku zostało przekazane około 100 mln zł dodatkowych środków na zadania rzeczowe, tj. nie wliczając podwyższenia wynagrodzeń pracowników i uposażeń funkcjonariuszy oraz przekazanych w marcu 2020 roku środków na zwalczanie skutków choroby COVID-19.

9. Na jakie wsparcie w walce ze skutkami suszy mogą liczyć rolnicy ze strony Unii Europejskiej?

10. Na jakiej wsparcie w walce ze skutkami suszy mogą liczyć rolnicy ze strony rządu?

Poniżej znajduje się zbiorcza odpowiedź w zakresie pytań numer 9 i 10, przekazana przez MRiRW.

Producenci rolni poszkodowani w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, w tym suszy, mogą ubiegać się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w

sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U z 2015 r. poz.187 z późn.zm.) o preferencyjny kredyt na wznowienie produkcji i odtworzenie środków trwałych. Oprocentowanie ww. kredytów wynosi 0,5% dla kredytobiorcy, który w dniu wystąpienia szkód posiadał ubezpieczenie na co najmniej 50% powierzchni upraw rolnych, z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych, lub co najmniej 50% liczby zwierząt gospodarskich w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej co najmniej od jednego z następujących ryzyk: suszy, gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny. W planie finansowym ARMiR na 2020 r. na dopłaty do oprocentowania ww. kredytów zaplanowane zostały środki w wysokości 73.390 tys. zł, co pozwala na uruchomienie linii kredytowej w wysokości 1 mld zł. Ponadto na podstawie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich stosowane są z budżetu państwa dopłaty do składek producentów rolnych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia od wystąpienia następujących zdarzeń losowych:

- dla produkcji roślinnej (tj. upraw – zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych) od: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, suszy, ujemnych skutków przezimowania lub przymrozków wiosennych,
- dla produkcji zwierzęcej (tj. bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń) od: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, uboju z konieczności.

Na rok 2020 zabezpieczono na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich łączną kwotę 500 mln zł, w tym w ustawie budżetowej na 2020 r. kwotę 350 mln zł oraz planie finansowym Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na 2020 r. kwotę 150 mln zł. Jednocześnie aktualnie prowadzone są intensywne prace, mające na celu usprawnienie szacowania szkód powstałych w wyniku suszy i znaczne odciążenie komisji oraz wprowadzenie aplikacji mobilnej pozwalającej producentom rolnym na wnioskowanie o oszacowanie szkód, jeszcze w bieżącym roku.

11. W jaki sposób, według prognoz rządu, wystąpienie suszy w Polsce wpłynie na cenę żywności?

Biorąc pod uwagę obserwowane w ostatnich latach, również w naszym kraju: powodzie, fale upałów, huraganowe wiatry, niespotykane wcześniej okresy suszy, jak również gwałtowne opady i podtopienia oraz straty nimi wywołane, należy wskazać, że ich wpływ na wzrost cen żywności i usług jest możliwy, na co wskazują dokumenty strategiczne, za których opracowanie odpowiedzialny jest Minister Klimatu (wcześniej Minister Środowiska), to jest SPA2020 oraz PEP2030.

W zakresie produkcji zwierzęcej zmiany klimatyczne, a tym samym zwiększenie zmienności plonowania upraw i pastwisk, mogą wywołać braki pasz w gospodarstwach i wzrost cen. Wzrost liczby dni bardzo upalnych będzie zwiększać ryzyko wystąpienia stresu cieplnego u zwierząt, co może spowodować zmniejszenie produktywności stad. Zmiana warunków termicznych w okresie wegetacyjnym, jak i w warunkach zimy, może z kolei doprowadzić do zwiększenia częstości występowania dotychczas mniej znaczących jednostek chorobotwórczych, wpływających na zdrowie zwierząt gospodarskich. Większość ww. skutków zmian klimatu może mieć wpływ na ewentualny wzrost cen. Na ceny usług znaczny wpływ ma również kondycja sektora transportu, który jest szczególnie wrażliwy na kilka czynników, zwłaszcza na silne wiatry, ulewy, podtopienia i osuwiska, opady śniegu i zjawiska lodowe, burze, niską i wysoką temperaturę oraz brak widoczności (mgła, smog). W SPA 2020 wskazano, że silne wiatry, powodujące m.in. tarasowanie dróg i zniszczenia infrastruktury drogowej i pojazdów, mogą się w przyszłych latach nasilać. Analogiczne zmiany będzie można zaobserwować w przypadku gwałtownych opadów zarówno deszczu, jak i śniegu, których występowanie zaburza płynność transportu. Problemy związane z nasilającym się występowaniem

wysokich temperatur również oddziałują negatywnie zarówno na pojazdy, jak i na elementy infrastruktury drogowej. Szczególnie uciążliwe są dla nich długotrwałe upały. W związku z częstszym występowaniem temperatur bliskich zeru w porze zimowej, nasilać się będzie występowanie mgły, która poprzez ograniczanie widoczności wpłynie negatywnie na transport drogowy, a wielokrotne przechodzenie przez punkt 0°C przy braku pokrywy śnieżnej, będzie przyczyną przyspieszonego procesu degradacji stanu nawierzchni.

Mniejsza podaż żywności spowodowana wymienionymi negatywnymi zjawiskami, przy braku możliwości zastąpienia zdecydowanej większości produktów rolnych i żywnościowych przez inne produkty komplementarne, może spowodować wzrost cen tych produktów. Ponadto, wywołane zmianami klimatu, w tym zjawiskiem suszy, spadki plonów i straty w powiązanych z żywnością sektorach usług mogą być przyczyną wzrostu cen wynikającego ze wzrostu kosztów oraz konieczności zrównoważenia lub rekompensaty poniesionych strat przez producentów oraz usługodawców, co jest tym bardziej prawdopodobne biorąc pod uwagę fakt, że straty spowodowane tylko przez samą suszę w rolnictwie były szacowane w ostatnich latach na kilka miliardów złotych rocznie. Należy jednocześnie pamiętać, że obserwowane oraz prognozowane zmiany klimatu mają różny wpływ na plony w zależności od gatunków roślin oraz na warunki chowu i hodowli zwierząt, a także na warunki produkcji, dystrybucji i sprzedaży żywności, zaś zmiany cen zależą również od polityki i działań rządu, które mogą te zmiany łagodzić i niwelować.

W SPA 2020 sektor rolnictwa został wskazany jako wrażliwy na zmiany klimatu i wymagający podjęcia działań adaptacyjnych. Działania te, podejmowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, są realizowane poprzez wdrażanie polityk, prowadzenie inwestycji w infrastrukturę oraz rozwój technologii. Obejmują one zarówno przedsięwzięcia techniczne, takie jak np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, rozwijanie zielono-niebieskiej infrastruktury, w tym retencji i mikroretencji czy melioracji, jak również zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego. W ramach określonych w SPA 2020 działań adaptacyjnych, dedykowanych sektorowi rolnictwa, warto wskazać również: rozwój systemów monitoringu i wczesnego ostrzegania o możliwych skutkach zmian klimatycznych dla produkcji roślinnej i zwierzęcej, wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne, uwzględniające aspekty dostosowania produkcji rolnej do zwiększonego ryzyka klimatycznego i przeciwdziałania zmianom klimatu, a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.

12. Jakie działania podejmuje rząd w celu zmniejszenia emisji dwutlenku węgla przez Polskę?

Ministerstwo Klimatu podejmuje szereg działań związanych z ograniczaniem emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Zdecydowana większość działań wynika wprost z prawa międzynarodowego i unijnego. Działania podejmowane są na wielu płaszczyznach np. poprzez ograniczanie emisji z energetyki, transportu, mieszkalnictwa, czy też poprawę efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii. Jako przykład najnowszych inicjatyw, które wpisują się w cele gospodarki niskoemisyjnej, można wymienić nowelizację ustawy o OZE z 2019 r., która wspiera rozwój mocy w instalacjach OZE. Na podstawie tej ustawy przeprowadzono aukcje na zakup energii elektrycznej z OZE w listopadzie i grudniu 2019 roku.

W celu wzmocnienia energetyki rozproszonej ze źródeł odnawialnych w lipcu 2019 r. ogłoszony został Program priorytetowy „*Mój Prąd*”. Przedsięwzięcia podlegające dofinansowaniu to zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych o zainstalowanej mocy elektrycznej od 2 kW do 10 kW, służących na potrzeby istniejących budynków mieszkalnych. Na program przewidziana jest kwota jednego miliarda złotych. Zakłada się, że dofinansowane zostanie ponad 200 tys. prosumentów. Pierwszy nabór wniosków w ramach programu trwał od 30 sierpnia do 20 grudnia 2019 r. Dofinansowano ponad 27 tys.

instalacji PV. Na ten cel wydatkowano prawie 132 mln zł, a zainstalowana moc PV to 152 MW. Rząd RP przygotował rozwiązania (w formie projektu ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych), które służąc szybkiemu rozwojowi sektora wytwarzania energii elektrycznej z energii wiatru na morzu będą pełniły istotną rolę w procesie transformacji energetycznej i umożliwią spełnienie unijnych celów OZE.

Jest to tylko kilka przykładów działań podjętych w ostatnim czasie. Bardzo istotnym zadaniem stojącym przed Ministerstwem Klimatu jest przygotowanie kompleksowej strategii dla Polski w kierunku neutralności klimatycznej. Najbliższy czas będzie okresem programowania procesu transformacji, biorąc pod uwagę pierwsze decyzje KE w tym zakresie, a także dogłębną ocenę krajowych uwarunkowań i możliwości.

Warto również wspomnieć, że w chwili obecnej UE postawiła sobie za cel osiągnięcie neutralności klimatycznej. Jest to wyzwanie bez precedensu. Wymaga to zmiany sposobu produkowania energii, poruszania się, mieszkania, a nawet żywienia. Energetyka, transport, przemysł, rolnictwo, gospodarka odpadami – te sektory stoją przed dużym wyzwaniem. Należy zauważyć, że nie ma jednakowej recepty na neutralność klimatyczną dla wszystkich. Ze względu na różne uwarunkowania gospodarcze, społeczne czy nawet zasoby naturalne, każde z państw będzie musiało znaleźć optymalną dla siebie ścieżkę.

Skala wyzwania będzie znacząco różniła się dla poszczególnych państw UE i co do zasady będzie trudniejsza dla państw o niższym poziomie PKB, do których zalicza się Polska. Jak wykazują przeprowadzone do tej pory analizy, najbardziej ambitne scenariusze tj. osiągnięcie przez Polskę neutralności klimatycznej w roku 2050 będą wymagały dodatkowych nakładów inwestycyjnych rzędu 400 mld EUR w latach 2021-2050. Są to znaczne środki i dlatego będzie to wymagało nowych źródeł finansowania na poziomie UE. Należy w tym miejscu odnieść się do ustaleń Rady Europejskiej z grudnia 2019 r. Rada Europejska wyznaczyła wówczas cel osiągnięcia przez UE neutralności klimatycznej w 2050 r. Równocześnie Rada zdecydowała, że Polska zostanie zwolniona z osiągnięcia już w 2050 r. neutralności klimatycznej. Postanowienia te znajdują odzwierciedlenie w legislacji UE niezbędnej do wdrożenia celu unijnego. Nie oznacza to, że Polska nie będzie podejmowała działań zmierzających do transformacji niskoemisyjnej. Polska jako strona Porozumienia paryskiego pozostaje zobowiązana do osiągnięcia neutralności w drugiej połowie XXI w.

Z poważaniem

Z up. Ministra
Ireneusz Zyska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów